

KRATKI NAUK
OD
ZAKONA
KERSTJANSKO-KATOLICSANSKOGA;

Zaderxajuchi najpotribitie iz velikog Katekisma izabrane stvari, brez kojih dobroga znanja, u Biskupii Diakovacskoj, i Srimskoj, na primanje Svetih Sakramenatah nitko pustitise neima.

PO

ZAPOVIDI, I VLASTI

GOSPODINA BISKUPA

EMERIKA KARLE RAFFAYA.

Godine 1827. trechi put izdan,

Sada pako po Dopushtenju

GOSPODINA BISKUPA

PAVLA MATHIE SZUTSITSA

isti u svemu zaderxaju svomu na novo ushtampan.

U BUDIMU,
Slovima Kraljevske Mudroucsne Skupshtine
1834.

Sinko! od mladosti tvoje primaj Nauk, i do starosti imatichesh Mudrost. Kano oni koji ore, i koji sie, pristupi k'njemu, i uzderxi dobre plodove njegove. Eccl. VI. 18. 19.

U ime Otca †, i Sina †, i Duha † svetoga. Amen.

DIO I.

Od Vire.

Pitanje. Shtoche rechi kerstjanski-katolicsanski virovati?

Odgovor. Rechiche: za istinita, i stanovita derxati sva ona, koja je Bog ocsitovao, i katolicsanska Cerkva virovati zapovida illi bila pisana, illi ne.

Pit. Jeli dosti za spasenje kerstjaninu-katoliku samo sercem virovati, koja je Bog ocsitovao?

Odg. Nije dosti samo sercem virovati, nego potribito jest takodjer, da, 1. Viru svoju s'díllih ukaxe. 2. Da ono, shto sercem viruje, s'ustma ocsito izpovidi.

Pit. Shto ima svaki csovik kada k'razumu dojde, potribno znati, i virovati, da spasen bude?

Odg. Ima potribno znati, i virovati:

1. Da jest jedan Bog.
2. Da je Bog pravedni Sudac, koji dobre naplatjuje a zle kara.
3. Dasu tri boxanstvena Sobstva u jednom bitju, î naravi: Otac, Sin, i Duh sveti.
4. Da drugo boxanstveno sobstvo jest Csovikom postalo, za nas smertjom svojom na krixu odkupiti, i u vike spasene ucsiniti.
5. Da je Dusha csovicsanska neumerla.
6. Da je milost Boxjà za spasenje potribita, i da csovik brez milosti boxje nishta spasonosnoga csiniti nemore.

Pit. Shto mora svaki kerstjanin-katolik pod zapovid znati?

Odg. Móra znati:

1. Virovanje Aposhtolsko.

2. Molitvu Gospodinovu illiti Otcse nash.
3. Deset zapovidih Boxji, i pet cerkveni.
4. Sedam svetih Sakramenatah.
5. Kerstjansku duxnost.

Pit. Gdise osobito ona zaderxaju, koja kerstjanin-katolik virovati mora?

Odg. Vechom stranom zaderxajuse u Virovanju Aposhtolskom, koje ovako glasi:

Virujem u Boga, Otca svemoguchega, Stvoritelja neba, i zemlje. I u Isukersta Sina njegova jedinoga Gospodina nashega. Koji zacset jest po Duhu svetomu, rodjen od Marie Divice. Mucsen pod Ponciom Pilatom, propet, umro, i pokopan. Snidje nad pakao, trechi dan uskersnuh od mertvih. Uzidje na nebesa, sidi od desnu Boga Otca svemoguchega. Odonud ima dojti suditi xive, i mertve. Virujem u Duha svetoga. Svetu Cerkvu katolicsansku. Svetih opchinu. Odpushtenje grihah. Putti uskersnutje; i xivot vicsnji. Amen.

Pit. Jeli vishe nego jedan Bog?

Odg. Jest samo jedan Bog.

Pit. Shto je Bog?

Odg. Bog je po samomu sebi bitje najizverstnie.

Pit. Koliko je u Bogu sobstvih?
Odg. U Bogusu tri boxanstvena sobstva: Otac, Sin, i Duh sveti. Ova tri sobstva zajedno îmenujuse prisveto Trojstvo.
Pit. Po csemu izpovida kerstjanin-katolik prisveto Trojstvo?
Odg. Po zlamenju svetoga Krixa; jer csinechi S. Krix, svako boxanstveno sobstvo imenuje.
Pit. Shto josh izpovida kerstjanin-katolik po zlamenju svetoga Krixa?
Odg. Izpovida josh, da je G. Isukerst nas svojom smertjom odkupio, kad je na krixu umro.
Pit. Kakose valja prikerstiti?
Odg. S' desnom rukom, kada s' njom cselo, persa, i ramena iz livog na desno zlamenujuse, govorechi: u ime Otca †, i Sina †, i Duha † svetoga. Amen.

DIO II.

Od Ufanja.

Pit. Shtoche rechi kerstjanski ufatise?
Odg. Rechiche: pouzdano od Boga moliti, i csekati ona, koja nam je obechao.
Pit. Shtose ufamo od Boga?

Odg. Xivot vicsnji, to jest vicsnje blaxenstvo, i potribite pomochi za zadobitiga.

Pit. S'kakvimase dillih izvershuje kerstjansko ufanje?

Odg. S'molitvom, i to s'molitvom Otcse nash, koju nas je isti Isukerst ucsio, i koja ovako glasi:

Otcse nash! koji jesi na nebesih, svetise ime tvoje: pridi kraljestvo tvoje: budi volja tvoja, kako na nebu, taku i na zemlji. Kruh nash svagdanji daj nam danas: i odpusti nami duge nashe, kako i mi odpushtjamo duxnikom nashim: i neuvedî nas u napast: da izbavi nas od zla. Amen.

Pit. Kakvu molitvu obicsaju kerstjani-katolici pridati molitvi Otcse nash?

Odg. Pridaju Pozdravljenje Angjeosko, illi zdrava Mario, po komu blaxena Divica Maria, Mati Boxja prie sviuh Angjelah, i Svetih shtujese, i zaziva.

Pozdravljenje ovo Angjeosko ovako glasi:

Zdrava Mario! milosti punna Gospodin s'tobom, blagosovljena ti medju xenami, i blagosovljen plod utrobe tvoje Isus. Sveta Mario, Majko Boxja! moli za nas grishnike sada, i u vrime smerti nashe. Amen.

DIO III.

Od Ljubavi.

Pit. Shtoche rechi kerstjanski ljubiti?
Odg. Rechiche Gospodina Boga, kano najveche dobro radi samoga njega; iskernjega pako radi Boga kako nas iste ljubiti, i radi Boga sve dragovoljno ucsiniti, shto je on zapovidio.
Pit. Kako imamo Boga ljubiti?
Odg. Sverhu svega, iz svega serca nashega, iz sve dushe nashe, iz sve pameti, i kriposti nashe.
Pit. Shtoche rechi iskernjega ljubiti?
Odg. Iskernjega ljubiti rechiche: njemu dobro ktiti, i sva ugodna, i koristna ucsiniti; ostaviti pako, kojasu suprotivna, i shkodljiva.
Pit. Kakose ukazuje ljubav prama Bogu, î iskernjemu?
Odg. Po obderxavanju deset zapovidih Boxjih, i pet cerkvenih.
Pit. Kojesu deset zapovidi Boxje?
Odg. Jesu ove:
1. Jasam Gospodin Bog tvoj, neimaj drugih Bogovah izvan mene.

2. Neuzmi ime Gospodina Boga tvoga u izpraznost u usta tvoja.
3. Spomenise, da posvetish dan svetcsani.
4. Poshtuj otca tvoga, i mater tvoju.
5. Neubi.
6. Nesagrishi bludno.
7. Neukradi.
8. Nereci krivo svidocsanstvo protiva iskernjemu tvomu.
9. Nepoxeli tugja druga.
10. Nepoxeli nikakve tugje stvari.

Pit. Shto zaderxaju ove deset zapovidi?

Odg. Perve tri zaderxaju duxnosti prama Bogu; a ostalih sedam, duxnosti prama iskernjemu.

Pit. Gdise nahodi zaderxanje deset zapovidih Boxjih?

Odg. U dvima zapovidma ljubavi, iz medju kojih perva jest: *Ljubi Gospodina Boga tvoga iz svega serca tvoga, iz sve dushe tvoje, iz sve pameti, i kriposti tvoje.* — Druga pako zapovid jest: *Ljubi iskernjega tvoga kako tebe istoga.*

Pit. Kako je raztolmacsio Isukerst zapovid ljubavi prama iskernjemu?

Odg. Slidechima ricsma: Ucsinite ljudma sve, shto vi hochete, da oni vami ucsine; jer to jest, shto Zakon, i Proroci ucse.

Pit. Kojesu zapovidi cerkvene?

Odg. Jesu qvi pet:

1. Naredjene od svete Matere cerkve dane svetcsane posveti.
2. U Nedilju i ostale Svetkovine zapovidne svetuMissu bogoljubno slushaj.
3. Korizmene, kvatrene, i ostale cerkvene poste marljivo posti, i u Petak, i Subotu mesa nejidi.
4. Svakuse godinu najmanje jedan put tvomu vlastitom Pastiru duhovnom, illi drugom s'njegovim dopushtenjem izpovidi, i o Uskersu kod njega pricsestise.
5. Nepiruj u zabranjeno vrime, i obicsajnu desetinu virno plati.

Pit. Shto je Bog onima obechao, koji zapovidi njegove obderxaju?

Odg. Xivot vicsnji, i na ovomu svitu mlogoverstni blagosov.

Pit. Shto je sveta Missa?

Odg. Jest posvetilishte nekervno novoga zakona, vikovita uspomena kervavog

posvetilishta, koje Isukêrst za nas na krixu jest dovershio.

Pit. Kakose ima sveta Missa slushati ?

Odg. Imase slushati cila, nitti je slobodno koju poglavitu stranu ostaviti; osim toga imase slushati 1. pazljivo, 2. priklonito, 3. poboxno.

Pit. Shto josh spada na sluxbu Boxju ?

Odg. Rics Boxju slushati illi bilo kod kerstjanskoga nauka, illi pridike.

DIO IV.

Od Svetih Sakramenatah.

Pit. Shto je Sakramenat ?

Odg. Jest zlamenje vidno, nevidne, illi skrovite milosti od Isukersta Gospodina nashega za nashe posvetjenje naredjeno, i odlucseno.

Pit. Kako nas posvetjuju sveti Sakramenti ?

Odg. Kerstenje, i Pokora iz Boxje naredbe posvetjujuchu milost, i izgubitu pravednost nami povratjàju: ostali pako S. Sakramenti posvetjujuchu milost u nami uzmloxaju.

Pit. Od koga imaju S. Sakramenti svoju moch, i kripost ?

Odg. Od pocsetnika svoga Isukersta.
Pit. Koliko je S. Sakramenàtah?
Odg. Sedam, i zovuse: 1. Kerstenje, 2. Krizmanje, 3. Sveto Tîlo Isukerstovo, illiti Sveta Pricsest, 4. Pokora illiti Sveta Izpovid, 5. Najposlidnje Pomazanje, 6. Sveti Red, 7. Xenitba.
Pit. Shto je Kerstenje?
Odg. Jest pervi, i najpotribnii Sakramenat, u komu csovik po vodi, i ricsi Boxjoj od griha iztocsnoga, i ostalih grihah vlastitih pric Kerstenja ucsinitih, csistise, i u Isukerstu kano novo Stvorenje na xivot vicsnji priporadjase, i posvetjuje.
Pit Shto dilluje Sakramenat S. Kerstenja?
Odg. Dilluje, 1. odpushtenje griha iztocsnoga, i sviuh grihah vlastitih prie Kerstenja ucsinjenih, takodjer vikovitih, i vrimenitih pedepsah.
2. Po njemu dobiva dusha milost Boxju, po kojoj postajemo opravdani, i zajedno Sinovi Boxji, i bashtinici spasenja vicsnjega.
3. Kersteni ulaze u Cerkvu, i u broj udah Cerkve.
4. Dusha prima nepomersljivi biljeg,

radi koga S. Kerstenje nemoresse csestje, nego samo jedan put brez smertnoga griha primiti.

Pit. Shto je Sakramenat svetoga Krizmanja?

Odg. Jest Sakramenat, u komu kerstenog csovika po svetom ulju, i ricsi Boxjoj Duh sveti u viri kerstjanskoj, i milosti Boxjoj pokripljuje, da viru svoju stalno izpovidi, i po njoj xivi.

Pit. Shto dilluje u nami Sakramenat S. Krizmanja?

Odg. Dilluje u nami uzmloxanje posvetjujuche milosti, i daje ovu osobitu; da kersten csovik viru svoju stalno izpovidi, i po njoj xivi: osim toga metje u Dushu nepomersljivi biljeg, radi koga samo jedan put primitise more.

Pit. Shto je Sakramenat prisvetoga Tila Isukerstovog?

Odg. Jest najsvetii Sakramenat, jest pravo, i xivo Tilo, i prava Kerv Gospodina nashega Isukersta pod prilikom kruha, i vina.

Pit. Jesmoli duxni prisveti oltarski Sakramenat primati?

Odg. Jesmo; jerjeisti Isukerst ocsito za-

povidio, i naredio, da nas s'njim pokripi na xivot vicsnji.

Pit. Kadasmo duxni prisveti oltarski Sakramenat primati?

Odg. Duxnismoga primati 1. najmanje jedan put u godini, i to o Uskersu po zapovidi Cerkve.

2. U pogibeli smerti; jer je putna hrana na xivot vicsnji. Sverhu toga xeli S. Mati Cerkva, daga kerstjani csestje u godini primaju; jer je duhovna hrana i pokripljenje dushe.

Pit. Shto je potribno za dostojno primiti prisveti oltarski Sakramenat?

Odg. Potribno jest 1. dase primi u csistochi svisti, i s'poboxnostjom serca. 2. S' dostojnostjom tila, i k'tome na tashte.

Pit. Jeli veliki grih u stanju smertnoga griha primiti prisveti oltarski Sakramenat?

Odg. Jest jako velik, i onaj, kojise to ucsiniti usudi navaljuje nase sud, i proklestvo, i csinise krivac tila, i kervi Isukersta.

DIO V.

Dilji nauk od S. Sakramenatah.

Pit. Shto je Sakramenat Pokore?
Odg. Jest Sakramenat, u komu na to odredjeni Misnik na misto Boga grishniku posli S. Kerstenja ucsinjene grihe odpustja, ako nje skrusheno i podpunno izpovidi, i istinitu volju ima poboljshatise, i pravu pokoru csiniti.
Pit. Shto dobivamo po Sakramentu Pokore?
Odg. Dobivamo 1. oproshtenje grihah; 2. odpushtenje vikovitog pokaranja; 3. milost Boxju; 4. pokoj svisti.
Pit. Shto je Sakramenat najposlidnjeg' Pomazanja?
Odg. Jest Sakramenat, u komu bolestnik po mazanju svetog ulja, i naredjenoj molitvi Misnika, milost Boxju za srichnu smert i vishe putah za pokripljenje tila dobiva.
Pit. Shto dobiva bolestnik po poslidnjem Pomazanju?
Odg. 1. Uzmloxanje posvetjujuche milosti. 2. Odpushtenje malih grihah. 3. Oslobodjenje od poslidakah grishnih.

4. Jakost protiva napastma djavolskima. 5. Pomoch protiva strahu smerti. 6. Csestje zdravlje tila, ako je naprično dushi.

Pit. Shto ie Sakramenat S. Reda?

Odg. Jest Sakramenat, po komuse slaxbenikom Cerkve duhovna oblast, i osobita milost dili, stanovite cerkvene duxnosti na slavu Boxju, i spasenje dushah vridno, i sveto csiniti.

Pit. U csemu stoji oblast Reda misnicskoga?

Odg. Oblast misnicska stoji u tomu: 1. da kruh, i vino u pravo tilo, i kerv Gospodina nashega Isukersta obratiti, i Otcu nebeskomu prikazivati more. 2. Da virnima kerstjanom grihe odpustjati, illi zaderxati more.

Pit. Shto je Sakramenat Xenitbe?

Odg. Jest nerazvezljiva svezza, po kojoj dvoje prostih kersteni cseljadih, muxko, i xensko narednim nacsinom zavezujuse, da u svomu zakonitom stanju dó smerti bogoljubno xivu, i ditcu kerstjanski odhrane.

Pit. Kakve milosti dilluje Sakramenat Xenitbe?

Odg. Osim uzmloxanja posvetjujuche

milosti, dilluje josh ove osobite: 1. da oxenjeni megju sobom kripostno, i sloxno do smerti xiviti, 2. da ditcu svoju u strahu Boxjem odhraniti mogu.

DIO. VI.

Od Pokore, i Izpovidi.

Pit. Jeli Pokora svima potribita?
Odg. Jest svima potribita, kojisu posli Kerstenja smertno sagrishili.
Pit. Shtoche rechi pravu Pokoru csiniti?
Odg. Rechiche k'Bogu opet povratitise, od kogasmose po grihu odvratili; na svoje grihe merziti, za nje sveserdno kajatise, nje izpovidati, i za nje zadovoljiti.
Pit. Shto je od potribe za Sakramenat Pokore?
Odg. Od potribe jest pet stvarih: 1. izpitanje svisti: 2: pokajanje; 3. stalno obechanje poboljshanja; 4. izpovid; 5. zadovoljnost.

§. 1.

Od izpitanja svisti.

Pit. Shto imamo kod izpitivanja svisti csiniti?

Odg. Imamo najprie zazvati Duha svetoga, da nam prosvitli pamet, i poznati dade shto, i kakosmo sagrishili; zatim najvechom marljivostjom imamose promisliti.

U opchinu.

Jesmoli mishljenjem, i poxeljenjem, s'ricsma, illi dillih sagrishili? Potribno jest takodjer osititise na verst, i broj vechih grihah, i na iste okolovshtine grih osobito povechajuche, illi verst prominjujuche.

Osobito.

1. Jesmoli protiva deset zapovidih Boxjih, illi pet cerkvenih sagrishili?
2. Jesmoli za koga vlastitog, illi glavnog, illi protiva Duhu svetomu, illi u nebo vapiuchega, illi tugjega griha krivi?
3. Jesmoli koje dobro dillo ostaviti, kojesmo duxni bili ucsiniti?

4. Jesmoli duxnost stanja nashega izpunili, illi ne. Ova sva marljivo promisliti duxnismo, i smertnobi sagrishili, kadbise po neharnosti nashoj u pogibel metnuli zaboraviti koji smertni grih.

§. 2.

Od pokajanja.

Pit. Shto je pokajanje?

Odg. Jest merznja na grih sverhu svega zla, i nutarnji bol dushe zaradi uvridjenoga Boga.

Pit. Kakvo ima biti pokajanje?

Odg. Pokajanje ima biti 1. nutarnje; 2. sverhunaravsko; 3. sverhu svega; 4. opchinsko; i 5. najbolje jest, ako je izverstito.

§. 3.

Od istinitog obechanja.

Pit. Shto je istinito obechanje?

Odg. Jest istinita volja xivot svoj poboljshati, i vishe negrishiti.

Pit. Kako mora biti pripravit, koji istinitu volju ima poboljshatise?

Odg. Mora biti pripravit: 1. dachese od sviuh grihah, i blixnjih prigodah, i

grishni pogibelih uklanjati. 2. Dachese svakom nagnutju na grih suprotiviti, sve pako potribite nacsine poprimiti za uzderxanje milosti Boxje. 3. Dache tugje dobro povratiti, smutnju, koju je grih uzrokovao, i kvar iskernjemu u poshtenju, imanju, illi na koji drugi nacsin ucsinjen nadomistiti. 4. Da-che svima svojima nepriateljom oprostiti. 5. Dache sve duxnosti stanja svoga izpunniti.

Pit. Kakose more svershcno pokajanje, i obechanje ucsiniti?

Odg. Pokajanje, i obechanje svershcno na ovi nacsin ucsinitise more:

O Boxe moj! kajemse iz svega ser-ca moga za sve grihe moje, zato najvechma, shtosam s'njima Tebe, sve ljubavi najvridniega Boga, najveche, i neizmirno dobro moje, koga sa svim sercem ljubim, uvridio. Obechajemse temeljito s' pomochom, i milostjom tvojom moj xivot pobolshati, i volim sve, i istu smert podniti, nego Tebe Boga moga, najveche dobro ikada s'kojim grihom vishe uvriditi. Dajmi milost tvoju, da mogu ovo moje obechanje izpunniti; to molim te za neizmirno za-

sluxenje boxanstvenoga Sina tvoga Od- kupitelja nashega Isukersta.

DIO VII.

Dilji nauk od Izpovidi, i Pokore.

§. 1.

Od Izpovidi.

Pit. Shto je Izpovid?

Odg. Jest ucsinjenih grihah izpovidanje, po komuse grishnik prid Misnikom tuxi; da odrishenje od grihah svojih zadobie.

Pit. Kakva ima biti Izpovid?

Odg. Ima biti: 1. ponizna, 2. podpunna, 3. istinita.

Pit. Valjali Izpovid, kadse od straha, illi stida koji smertni grih na njoj zataji?

Odg. Ne samo nevalja takva Izpovid, nego josh novim, i vechim grihom grishise, s'kojim sveti Sakramenat Pokore pogerdjujese.

Pit. Shto mora csiniti pokornik, koi je na Izpovidi smertni grih hotomce, i grishno zatajio?

Odg. Mora ne samo zatajeni grih, i zatajenje izpoviditi, nego takodjer kazati: 1. u koliko Izpovidih je oni grih zatajio. 2. Mora sve Izpovidi ponoviti, koje je pod zatajenim grihom ucsinio. 3. Mora kazati, jeli, i koliko je putah u takvom stanju prisveti oltarski Sakramenat primio, i jelise to u vrime Uskersa dogodilo. 4. Mora kazati, jeli u takvom stanju koji drugi Sakramenat primio.

Pit. Imamoli uzrok na Izpovidi stiditise, illi bojati?

Odg. Neimamo nikakva uzroka; jer Bog sva videchi zna grihe nashe, i bolje je poleg zapovidi njegove Misniku otajno grihe kazati, nego nesritno umerti, i na opchinskom sudu prid svim svitom osramotitise. Osim toga Izpovidnik pod veliki grih, i najoshtriu pedepsu duxan je shutiti od onoga, shto na Izpovidi csuje.

Pit. Jeli potribito vishe putah izpovidatise?

Odg. Jest; i doista: 1. Jer csestje grishimo, a pogibelno je pomirenje s' Bogom odvlacsiti. 2. Jer csestje Izpovidanje brani nas od prigodah, i pogibelih

grihah, i pojacsuje dushu u milosti. 3. Jer csestje Izpovidanje csistochu, i pravednost verlo esuva.

Pit. Shtose ima csiniti u izpovidaonici kadse jurve izpovidati hochemo?

Odg. 1. Kadse jurve klekne, i prikersti, molise blagosov ovima ricsma: *Molim vas Otcse duhovni za sveti blagosov, da pravedno, i podpuno grihe moje ocsitovati mogu.*

2. Posli zadobitog blagosova molise opchinska Izpovid na ovi nacsin: *Ja nevoljni grishnik izpovidamse Bogu svemoguchemu, blaxenoj Marii vazda Divici, svima Svetim, i vami Otcse duhovni na misto Boga, dasam od moje poslidnje Izpovidi, kojusam* (Ovdi valja kazati vrime poslidnje Izpovidi) *ucsinio, mlogo sagrishio s' mishljenjem, govorenjem i csinjenjem: osobito pako tuximse, dasam* —ovdi valja grihe, kakose pokoruik prid Bogom krivac nahodi, izpovidati.

3. Posli kakosmo sve izpovidili: svershujcse Izpovid slidechima ricsma, *Za ove, i sve ostale grihe moje, znane, i neznane, vlastite, i tugje, kajemse iz svega serca moga, shtosam*

s'njima Boga najveche, i svake ljubavi najvridnie dobro uvridio. Obechajemse temeljito, da vishe nechu grishiti, a svechu grishne prigode bixati. Molim-vas Otcse duhovni za grihah odrishenje, i spasonosnu pokoru.

§. 2.

Od zadovoljshtine.

Pit. Shtó je zadovoljshtina Sakramenta Pokore?

Odg. Jesu ona dilla koja Izpovidnik za pokoru daje.

Pit. Jeli zadovoljshtina potribiti dio Sakramenta Pokore?

Odg. Jest tako potribit, da izvan nemoguchnosti, osim nje, Sakramenat Pokore nepodpun bi bio.

Pit. Kojase dilla u Sakramentu Pokore daju za pokoru?

Odg. Molitva, post, lemozina, i druga dobra dilla, zlamenja poniznosti, uzterpljenja, i skrushenja. Osim toga csitav nash xivot svediljna pokora biti mora.

Pit. Kako imamo naredjenu pokoru izvershiti?

Odg. Imamoju izvershiti 1. poniznim sercem; 2. tako virno, kakoje naredjena; 3. brez otezanja, i kako najberxje jest moguche.

DIO VIII.

Od Oproshtenja.

Pit. Shto je Oproshtenje?

Odg. Jest odpushtenje vrimenitih pedepsah, kojebi posli oproshtene krivice grihah, i mukah vikovitih na ovomu, illi na drugomu svitu terpiti morali.

Pit. Shto imaju kerstjani-katolici od Oproshtenja virovati?

Odg. Kerstjani-katolici imaju od Oproshtenja virovati: 1. da je prava Cerkva od Isukersta oblast dobila, diliti Oproshtenja; 2. da je verlo koristno, podiljena od Cerkve Oproshtenja primati.

Pit. Tko ima u pravoj Cerkvi oblast Oproshtenja diliti?

Odg. U svoj pravoj Cerkvi oblast diliti Oproshtenja ima sam Rimski Papa; Biskupi pako imaju istu oblast, svaki u svojoj Biskupii po nikima od Cerkve ucsinjenima pripisi, davati Oproshtenja.

Pit. Imali vishe vershti Oproshtenja?

Odg. Ima obilato, i neobilato Oproshtenje.

Pit. Shto je obilato Oproshtenje?

Odg. Jest odpushtenje sviuh vrimenitih pokorah, koje je grishnik za svoje grihe zasluxio, i koje terpiti bi morao illi u xivotu, illi na drugom svitu.

Pit. Shto je neobilato Oproshtenje?

Odg. Jest ono, po komuse ne sve, nego samo kojigod dio vrimenitih pokorah odpushtja; takvasu Oproshtenja od 40 danah, od jedne, illi vishe godinah.

Pit. Odpushtjalinam S. Mati Cerkva po Oproshtenju duxnost za grihe zadovoljiti?

Odg. Neodpushtja, nego samo hoche 1. u nami duha probuditi, i nadariti onu serca vruchost, s'kojom dilla pokore csinimo. 2. Xeli pomochi nashu slabost, i nepodpunnost, koje nas

smetaju, da nemoremo Bogu zadosti za grihe ucsiniti, kakobi morali.

Pit. Shtose zaktiva za zadobitje Oproshtenja?

Odg. Zaktivase 1. dasmo u stanju milosti Boxje, illiti brez griha smertnoga; 2. da uvite, i duxnosti za zadobiti Oproshtenje pripisane izpunimo.

Pit. Moguli Oproshtenja i dushama u mistu od ocsistjenja na pomoch pristati?

Odg. Mogu po nacsinu utocsistja, akosu tako od Cerkve data, i onda oni, koji takvo Oproshtenje primaju, moraju dilla za Oproshtenje pripisana za dushu onoga mertvoga, komu pomochi xele, naminiti, i Bogu prikazati.

DIO IX.

Od kerstjanske Duxnosti.

Pit. Shto je kerstjanska Duxnost?

Odg. Jest: bixati od zla, i csiniti dobro.

Od perve kerstjanske Duxnosti, illiti Od bixanja od zla.

Pit. Shto je zlo?

Odg. Pravo, i jedino zlo, jest grih.

Pit. Shto je grih?
Odg. Jest povoljno pristupljenje zapovidih Boxjih.
Pit. Od koliko verstih jest grih?
Odg. Jest od dvi versti: 1. grih iztocsni; 2. posebni, illiti ucsinjeni, illi vlastiti grih.
Pit. Shto je grih iztocsni?
Odg. Jest grih oni, kogaje Adam u Raju zemaljskomu, i mi u Adamu ucsinilismo, i ovako njega zadio otacsbine dobili.
Pit. Shto je grih posebni, illi vlastiti?
Odg. Jest povoljno pristupljenje zapovidih Boxjih od istoga grishnika ucsinjeno.
Pit, Na koliko nacsina vlastito grishise?
Odg. Grishise mishljenjem, govorenjem, i csinjenjem, illi s'ostavljenjem oniuh duxnostih, koje izvershiti bi morali.
Pit. Kakvaje razlika medju vlastitima grisi?
Odg. Nikojisu veliki, illi smertni grisi; nikoji pako mali, illi lahkoprostni.
Pit. Shto je grih smertni?
Odg. Jest veliko pristupljenje zapovidih Boxjih.
Pit. Shto udi grih smertni?

Odg. Umori duhovni xivot, i dixe posvetjujuchu milost; osim toga; biva csovik nepriatelj Boxji, i vicsnje smerti krivac.

Pit. Shto je grih mali, illi lahkoprostni?

Odg. Jest malo pristupljenje zapovidih Boxjih.

Pit. Kojesu versti vlastitih grihah?

Odg, Jesu ove csetiri: 1. Sedam glavnih grihah. 2. Shest grihah protiva Duhu svetomu. 3. Csetiri u nebo vapiucha griha. 4. Devet tugji grihah.

Pit. Kojisu sedam glavnih grihah?

Odg. Jesu: 1. Oholost. 2. Lakomost. 3. Bludnost. 4. Nenavidost. 5. Proxderlost. 6. Serditost. 7. Duhovna Linost na dobra dilla.

Pit. Kojisu shest grihah protiva Duha svetomu?

Odg. Jesu ovi: 1. Grishiti pouzdajuchise sa vishe u miloserdje Boxje. 2. Neufati u miloserdje Boxje. 3. Poznanoj vire kerstjanske istini suprotivitse. 4. Iskernjemu darove od Boga dane nenaviditi. 5. Spasonosne opomene tverdokorno odbacivati. 6. U nepokornosti do sverhe xivota ostati. — Ovi grisi mallo kada, illi nikada ni na ovomu ni na drugom svitu neoprastjajuse.

Pit. Kojasu csetiri u nebo vapiucha griha?

Odg. Jesu ovi: 1. Povoljno ubojstvo. 2. Putteni grih protiva naravi. 3. Pritisnutje ubogih, udovicah, i sirotah. 4. Nepravedno uzderxanje zesluxene platje.

Pit. Kojisu devet tugjih grihah?

Odg. Jesu ovi: 1. Drugoga na grih svittovati. 2. Drugomu, da grishi, zapovidati. 3. U tugji grih privoliti. 4. Drugoga na grih nagovarati. 5. Tugji grih faliti. 6. Tugji grih zatajiti. 7. Tugji grih nepokarati. 8. U tugjemu grihu dio primiti. 9. Tugji grih braniti, i izgovarati.

DIO X.

Od druge Duxnosti kerstjanske, illiti

Od dillovanja dobrih dillah.

Pit. Shto je dobro?

Odg. Obderxanje zapovidih Boxjih, i dillovanje kripostih, i dobrih dillah.

Pit. Imali vishe verstih kripostih, koje kerstjanin dillovati mora?
Odg. Ima vishe verstih: navlastito pako razdiljujuse u bogoslovne, i naravne kriposti.
Pit. Shtosu bogoslovne kriposti?
Odg. Jesu one, kojese uprav Boga samoga doticsu, i njega za cilj imadu.
Pit. Kojesu bogoslovne kriposti?
Odg. Vira, ufanje, i ljubav jesu tri bogoslovne kriposti.
Pit. Jeli csovik duxan ove tri bogoslovne kriposti dillovati?
Odg. Jest duxan, i to vishe putah kroz xivot.
Pit. Kad je csovik osobito duxan dillovati, illi probuditi pod smertni grih ove tri bogoslovne kriposti?
Odg. 1. Kad k'razumu dojde. 2. U vrime xestoke napasti protiva ovima trima kripostma. 3. U pogibeli xivota, i na smerti. 4. Kada prima koji sveti Sakramenat.
Pit. Shto po dillovanju kriposti vire izpovidamo?
Odg. Izpovidamo viru nashu, da navlastito virujemo: 1. Da jest jedan Bog u naravi, a troj u kipovih, iliiti sob-

stvih, Otac, Sin, i Duh sveti. 2. Da Sin Boxji jest csovikom postao, i umro na krixu za spasenje nashe. 3. Da ovi isti Sin Boxji hoche dojti suditi sve nas, i dobrima dati slavu nebesku, grishnike pako pedepsati s'mukama paklenima.

Pit. Kako virujemo sva ova?

Odg. Virujemo istinito, sigurno, i brez svake dvoumnosti.

Pit. Zashto ova tako istinito, i sigurno virujemo?

Odg. Jerbo je Bog ovo ocsitovao; Bog pako sva zna; jer je neizmirna mudrost, i zato privaren biti nemore: osim toga vazda istinu govori: jer je vicsnja istina, i zato nikada privariti neche. — Indi jerbo Bog nitti privariti, nitti privaren biti nemore sva ona virujemo, koja je On ocsitovao.

Pit. Shto po dillu kriposti ufanja traximo?

Odg. Stavljamo sve nashe ufanje u Boga: navlastito dache nami po miloserdnosti svojoj dati potribite milosti; i pomochi za dobro; i zasluxno xiviti; i dache nami radi vridnosti muke i smerti Isukersta, i nashih dobrih dil-

lah, s'Boxjom pomochom ucsinjenih, takodjer vicsnje blaxenstvo udiliti.

Pit. Kakose ufamo sva ova od Boga dobiti?

Odg. Ufamose temeljito, sigurno, i brez svake dvoumnosti.

Pit. Iz kogase uzroka tako sigurno ufamo?

Odg. Jerbo je Bog obechao, koi buduch da je svemoguch, more dati, i koi buduch da je neizmirno dobar, i viran, datiche, shtoje obechao.

Pit. Shto po dillu kriposti ljubavi izpovidati xelimo?

Odg. Izpovidamo duxnu ljubav nashu prama Bogu, i iskernjemu nashemu.

Pit. Kako ljubimo Boga nashega?

Odg. Sverhu svega: vechma nego ikakvo drugo dobro, i to iz svega serca, sve dushe, pameti, kriposti, i moguchnosti nashe.

Pit. Zashto Boga tako jako, i sverhu svega ljubimo?

Odg, Jerboje sve ljubavi dostojan, buduch, daje sam u sebi najveche, i neizmirno dobro: sverhu toga i nami sasvime dobar, i milostiv.

Pit. Kako, i zashto ljubimo iskernjega nashega?
Odg. Ljubimoga kako nas iste; jer je na priliku Boxju stvoren kao i mi, i jerbo njega ljubiti Bog zapovida.
Pit. Shtosu kriposti naravne?
Odg. Jesu one, po kojimase kerstjansko derxanje tako upravlja, da bude Bogu ugoduo,
Pit. Kojesu medju naravnimakripostma stoxerne kriposti?
Odg. Jesu ove csetiri: 1. mudrost, 2. triznost, 3. pravda, 4. jakost.

DIO XI.

Od ostalih dobrih dillah, illiti kripostih.

Pit. Kojesu kriposti glavnima grihom protivne?
Odg. 1. Poniznost protivna jest oholosti. 2. Blagodarnost lakomosti. 3. Csistocha bludnosti. 4. Dobrostivost nenavidosti. 5. Triznost proxderlosti. 6. Uzterpljenje serditosti. 7. Pomlja na

duhovno dobro, illiti stalna, i marljiva poboxnost, linosti na dobra dilla.

Pit. Shtose josh pristoji kerstjanskoj pravednosti?

Odg. Obvershivati ona, koja je Isukerst osobito nami zapovidio, navlastito: 1. Najprie traxiti kraljestvo nebesko, i pravdu njegovu. 2. Samoga sebe zatajiti. 3. Svoj krix nositi. 4. Isukersta naslidovati. 5. Krotak, i miran biti. 6. Nepriatelje ljubiti, onima dobro csiniti, koji na nas merze, za one moliti, koji nas uvridjuju, i progone.

Pit. Shto josh spada na kerstjansku pravednost?

Odg. Spada josh ono osam proshtimanih kripostih, koje je Isukerst na gori ucsio, i radi kojih csovika blaxena jest nazvao govorechi: 1. Blaxeni ubogi duhom; jer njiovo jest kraljestvo nebesko. 2. Blaxeni krotki; jerche oni posidovati zemlju. 3. Blaxeni koji placsu; jerchese utishiti. 4. Blaxeni koji gladuju, i xedjaju pravdu; jerchese zasititi. 5. Blaxeni milosердni; jerche oni milosердje zadobiti. 6. Blaxeni csistoga serca; jerche oni Boga viditi. 7. Blaxeni mirni; jerchese oni

sinovi Boxji nazvati. 8. Blaxeni koji progonstvo terpe zaradi pravde; jer njiovo jest Kraljestvo nebesko.

Pit. Shtosu dobra dilla kerstjanina?

Odg. Jesu dilla Bogu povoljna, kerstjaninu pako, ako njih u milosti Boxjoj csini, hasnovita.

Pit. Kojasu najplemenitia dobra dilla?

Odg. Jesu ova tri: moliti, postiti, i lemozinu diliti; jer po marljivom, i stalnom oviuh obvershivanju, sve kriposti zadobiti, i kod Boga zasluxiti moremo.

Pit. Kojasu dilla miloserdja tilesnoga?

Odg. Jesu ova: 1. Gladne nahraniti. 2. Xedne napojiti. 3. Putnike izpokojiti. 4. Gole zahoditi. 5. Nemochnike pohoditi, 6. Suxnje odkupiti. 7. Mertve pokopati.

Pit. Kojasu dilla miloserdja duhovnoga?

Odg. Jesu ova: 1. Grishnike pokarati. 2. Neumitne naucsiti. 3. Dvojeche dobro svittovati. 4. Tuxne tishiti. 5. Uvridjenja uzterpljivo podnositi. 6. Onima, kojisu nas uvridili, oprostiti. 7. Za xive. i mertve Boga moliti.

Pit. Kojasu svittovanja evangjeoska?

Odg. Jesu ova: 1. Povoljno siromashtvo.

2. Csistocha vikovita. 3. Stalna, i izverstna podloxnost pod jednim duhovnim poglavarom.

DIO XII.

Od csetiri poslidnjih svakoga csovika.

Pit. Kojasu csetiri poslidnja svakoga csovika?

Odg. Jesu ova: smert, sud, pakao, i raj nebeski.

Pit. Shto je smert?

Odg. Jest razdiljenje dushe od tila.

Pit. Morajuli svi ljudi umerti?

Odg. Moraju svi, i nesetni.

Pit. Odkuda dohodi, da svi ljudi umerti moraju?

Odg. To je pedepsa griha iztocsnoga, kogaje Adam u raju zemaljskomu ucsinio, i u sve nas odvitnike svoje prinio.

Pit. Shto moramo od suda znati?

Odg. Dache Isukerst dushu svákoga csovika taki po smerti napose, na sverhi

pako svita sve ljude zajedno s'dushom, istilom suditi.

Pit. Kudase dusha na posebnom sudu odsudjuje?

Odg. Illi u misto ocsistenja (Purgatorium) illi u pakao, illise u nebo prima: svaka poleg svoga zasluxenja.

Pit. Shto je misto ocsistjenja?

Odg. Jest ono misto, u komu dushe vrimenitu pedepsu terpiti moraju, za grihe, premda odpushtene, za koje josh u xivotu zadosta ucsinile nisu.

Pit. Shto je pakao?

Odg. Jest misto, u komu prokleti uvike mucseni budu, i kuda svi oni odsudjujuse, koji u grihu smertnomu umru.

Pit. Koji ide u nebo?

Odg. Svaki, koji u milosti Boxjoj umira, i za grihe svoje illi na ovomu, illi na drugomu svitu u ocsistjenju pravici boxjoj zadosta ucsinio jest.

Pit. Shto je nebo?

Odg. Jest misto najsrichniega pribivalishta blaxenih, gdise Bog svojima virnim slugama licem u lice daje viditi; i njima samoga sebe za platju vikovitu daruje.

Misto slavno, kuda svima nami dojti da dopusti milosèrdni, i pravedni Bòg.

A M E N.

Posli svake pridike, illi kerstjanskoga nauka i posli proshtivenog dila, koji pripisan je, iz gori stavitoga kratkog Nauka, ima duhovni naucsitelj sa svim pukom zajedno, glasno, polahko, i razborno slidecha moliti, i to nikad pod nijedan nacsin ostaviti.

U ime Otca †, i Sina †: i Duha † svetoga. Amen.

Otcse nash! koi jesi na nebesih, svetise ime tvoje: pridi kraljestvo tvoje: budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji. Kruh nash svagdanji daj nam danas: i odpusti nami duge nashe, kako i mi odpushtjamo duxnikom nashim: i neuvedi nas u napast: da izbavi nas od zla. Amen.

Zdrava Mario! milosti punna, Gospodin s'tobom, blagosovljena ti medju xenami, i blagosovljen plod utrobe tvo-

je Isus. Sveta Mario Majko Boxja! moli za nas grishnike sada, i u vrime smerti nashe. Amen.

Virujem u Boga, Otca svemoguchega Stvoritelja neba, i zemlje. I u Isukersta Sina njegova jedinoga Gospodina nashega. Koji zacset jest po Duhu svetomu, rodjen od Marie Divice. Mucsen pod Ponciom Pilatom, propet, umro, i pokopan. Snidje nad pakao, trechi dan uskersnuh od mertvih. Uzidje na nebesa, sidi ob desnu Boga Otca svemoguchega. Odonud ima dojti suditi xive i mertve. Virujem u Duha svetoga. Svetu Cerkvu katolicsansku. Sveti opchinu. Odpushtenje grihah. Putti uskersnutje; i xivot vicsnji. Amen.

Deset zapovidih Boxji.

1. Jasam Gospodin Bog tvoj, neimaj drugi Bogovah izvan mene.
2. Neuzmi ime Gospodina Boga tvoga u izpraznost u usta tvoja.
3. Spomenise da posvetish dan svetcsani.
4. Poshtuj otca tvoga, i mater tvoju.
5. Neubi.

6. Nesagrishi bludno.
7. Neukradi.
8. Nereci krivo svidocsanstvo protiva iskernjemu tvomu.
9. Nepoxeli tugja druga.
10. Nepoxeli nikakve tugje stvari.

Pet zapovidih Cerkveni.

1. Naredjene od svete Matere Cerkve dane svetcsane posveti.
2. U Nedilju, i ostale Svetkovine zapovidne svetu Missu bogoljubno slushaj.
3. Korizmene, kvatrene, i ostale cerkvene poste marljivo posti, i u Petak i Subotu mesa nejidi.
4. Svakuse godinu najmanje jedan put tvomu vlastitom Pastiru duhovnomu, illi drugom s'njegovim dopushtenjem izpovidi, i o Uskersu kod njega pricsestise.
5. Nepiruj u zabranjeno vrime, i obicsajnu desetinu virno plati.

Sedam svetih Sakramenatah.

1. Kerstenje.
2. Krizmanje.
3. Sveto Tilo Isukerstovo, illiti sveta Pricsest.
4. Pokora, illiti sveta Izpovid.
5. Najposlidnje Pomazanje.
6. Sveti Red.
7. Xenitba.

Sedam glavnih grihah.

1. Oholost.
2. Lakomost.
3. Bludnost.
4. Nenavidost.
5. Proxderlost.
6. Serditost.
7. Duhovna Linost na dobra dilla.

Duxnosti Kerstjanske.

1. Bixi zlo duhovno, illiti grih.
2. Csini dobro, illi obderxavaj zapovidi Boxje, i xivi kripostno.

BOGOSLOVNE KRIPOSTI.

Dillo Vire.

Virujem u te o Boxe moj! da ti jesi, i da jesi jedan jedini u boxanstvu, a troj u kipovih Otac, i Sin, i Duh sveti. Virujem da drugo sobstvo, Sin Boxji, po kriposti Duha svetoga u utrobi blaxene Divice Marie jest csovikom postao, rodiose, i sve nas odkupio, i dache dojti suditi xive, i mertve, i dobre nadariti slavom nebeskom, grishnike pako pedepsati s'mukama paklenima. Virujem na dilje sva ona, koja viruje, i virovati ucsi sveta Mati Cerkva katolicsanska: sva pako zato virujem; jerbosi ti Boxe! ova navistio, kojisi i mudrost neizmirna, i istina vikovita, i zato nîtti privariti móresh, nit privaren biti; jer sva znash i vidish. O Boxe uzmloxi Viru moju.

Dillo Ufanja.

Ufamse u te o primiloserdni Boxe moj! da ti meni po vridnosti muke, i smerti Isukersta, i po mojih dobrih dillih,

s'pomochom tvojom ucsiniti, oprostichesh sve grihe moje, i dati slavu nebesku; i tose zato ufam; jerbo ti Boxe svemoguchi dati moresh, shtosi obechao, i u obechanju tvomu stalan, i viran jesi. O Boxe objacsi ufanje moje.

Dillo Ljubavi.

Ljubimte o Boxe moj! iz svega serca i dushe mojè, sverhu sviuh stvarih, i vishe nego samoga mene, jerbosi ti sam sebi, i sam u sebi neizmirno dobro; i radi tebe ljubim iskernjega moga kako samoga mene. O Boxe uxexi s'vatrom ljubavi tvoje serce moje! — Iz ove goruche prama tebi ljubavi verlose jako kajem, shtosam tebe dobrotu neizmirnu ikada uvridio; merzim na sve kolike svega xivota moga grihe, i merzim na njih vechma, nego na ikakovo drugo zlo, o dabi mogao ucsiniti, date nebudem nikada uvridio. Obechajem dachuse odsele svakoga griha paziti, i csuvati, i volim prie umerti, nego tebe najveche dobro s'ikakvim grihom, navlastito pako smertnim uvriditi; za sve pako ucsinite, dachuse pravedno po milosti tvo-

joj izpoviditi, i dostojnu pokoru ucsiniti. Indi smilujse o svemoguchi Isuse, i buditemi na pomoch milostiva Mario, i sveti Josipe! Amen.

Csetiri poslidnje stvari csovika.

Smert, Sud Boxji, Pakao, i Kraljestvo nebesko. — Csovicse spomenise vishe putah od poslidnjih tvojih, i sagrishiti nikada nechesh. Eccl. VII. 40.

Slide Molitve.

Kojese govore slushajuchi S. Missu.

Odluka.

Primi prisveta Troico, jedini Boxe! Ovo priblago Posvetilishte Tila, i Kervi Gospodina nashega Isukersta, koje ja nedostojni sluga tvoj, ujedinjujem svimah Posvetilistimah, kojasu tebi igda prikazana, i kojachese joshter prikazivati, Ujedinjujem takojer isto Posvetilishte prisvetomu Posvetilishtu od Spasitelja nashega na poslidnjoj Vecseri, i na Oltaru Krixa prikazanomu. Po ruku Misnika, prikazujem boxanstvenom Velicsanstvu tvomu ovo Posvetilishte, sa svim bogoljubstvom, rad same tvoje neizkazane Dobrote, i Ljubavi. I to po prisvetoj Spasitelja nashega, i svete Matere Cerkve Odluki; za vikovicsnju tvoga boxanstvenoga Velicsanstva slavu, za is-

poviditi tebi Priuzvishenost Gospodarstva tvoga, i nashega podloxenja; za vazdanju Uspomenu Mukke, i Smerti istoga Sahranitelja nashega; na poshtenje, i uzmloxniu slavu Boxju; Divice Marie, i sviuh Dvoranah nebeskih; na vikovicsnju zafalnost prisvetomu Csovicsanstvu Odkupitelja nashega; B. D. Marii Majki njegovoj; Odvitnikom mojim; svim Blaxenim, i Odabranim, za sva Dobrocsinstva, kojasam ja nedostojni do sad primio, i josh u napridak primiti uffamse, i za odpustjenje sviuh mojih grihah i sviuh virni, xivih i mertvih, a navlastito za (*Ovdi imenuj za koga, ali za koju Prtribu.*) primi ovu Xelju moju, i ispuniu; udili meni tvoju svetu millost, i blagosov Amen.

Misnik ide k'Oltaru.

Isukerst ide u Vertao.

Gospodine Isukerste, Sinu Boga xivoga, koisise za nas grishnike u vertlu xalostio, dopusti meni, da ja sve tuge moje, k'tebi Bogu serdca moga, vazda upravim, i nje s'tvojom xalostjom izje-

dnacsim, da one meni za sluxenje Muke tvoje budu spasonosne, Amen.

Pocsetak S. Misse.

Isukerst molechi u Vertlu Promishljase.

Gospodine Isukerste, koisi hotio u molitvi tvojoj po Angjelu pokripljen biti; dopusti mi po kriposti tvoje Molitve, da i mene molecheg, vazda Angjeo tvoj sveti pokripi. Amen.

Misnikse prigne, govorechi opchenu Ispovid.

Isukerst nicsice upavshi znoise kervavim znojom.

Gospodine Isukerste, koino u vertlu Otca tvoga nebeskoga molechi, u smertnomu borenju postavljen, iz svega Tila tvoga, osudnovato znoiose jesi, dopusti, da Promishljanje tvoje svete Mukke mene suzamma na misto kervi prid Licem ugodno csini znoiti. Amen.

Misnik poljubi Oltar.

Isukerst po celivanju Jude bih izdan.

Gospodine Isukerste, koisi Izdanje po celivanju Jude hotio podniti; dopusti mi, da ja tebe nigda u iskernjemu, ali u meni istomu neizdadem, i da ja mojim zlotvorom svete ljubavi dillo neustegnem, Amen.

Misnik ide na livu strapu Oltara.

Isukerst uſſatjen, po Ulicamase vodi.

Gospodine Isukerste, koisi po nepravednima rukama svezan bit hotio; razrishi molimte verige grihah mojih, i takome s'uxih tvojih svetih zapovidih stegni, da Uda tila moga, i kriposti moje dushe nigda nepohlepte na ona, kojasu tvojoj volji protivna. Amen.

Misnik pocsme shtiti S. Missu.

Isukerst u dvoru Anne bih izpitivan, i primi zaushnicu.

Gospodine Isukerste, kojisi svezan kano zlocsinac s'oboruxnim rukama neprave-

dnih Xudiah k'Anni odveden hotio biti; udilimi millost, da mene tvoj dobri Duh vodi na sva Boxanstvenoj Volji tvojoj ugodna. Amen.

Misnik tri put Kyrie govori.

Isukerst Kajfi bih vodjen, i od Petra zatajan.

Gospodine Isukerste, koi si u kuchi Kaifinoj, od Poglávice Aposhtólah triput zatajanje priterpio; csuvaj me molim te, od opakoga druxtva, dase ja nigda, po smertnom grihu od tebe neodilim, Amen.

Misnik okrenuvshise k'Puku, govori:

Dominus vobiscum.

Isukertse obazri na Petra, i Petar se skrushi.

Gospodine Isukerste; koi millostivo pogledávshi Petra; ganuosiga na gorki placs, za grih njegov; pogledaj molim te i mene s'okom tvoje dobrote, da ja

grihe moje prid Ocsima tvojimah dostojno oplácsem, i da tebe Gospodina moga, nikada s'ricsmah, illi s'dillih nezatajim, Amen.

Misnik shtie Epistolu.

Isukerst bih vodjen k'Pilatu.

Gospodine Isukerste, koisi k'Pilatu vodjen, i prid njim bivshi, hotiosi nepravedno obtuxe biti; naucsime, kakose ja imadem od opakih ogovaraocah, i njihovih privarkih ukloniti, i viru tvoju s'dobrima dilli pravo ispoviditi. Amen.

Misnik ide na srid Oltara, i poklonivse moli.

Isukerst bi vodjen k'Irudu.

Gospodine Isukerste, koi bivshi prid Irudom, i za mene mloga nepravedna obtuxenja hotiosi podniti, koja ni s'najmanjom ricsicom nisi odbiti hotio; dopusti meni, da ja po krivicah nepravednih nigdase nesmutim, i da sveta Otajstva, nedostojnim neocsitujem. Amen.

Misnik shtie Evangjelje.

Isukerst porugan, bih natrag k'Pilatu odveden.

Gospodine Isukerste, koisi za mene od Iruda k'Pilatu natrag poslan biti, i po tomu medju njimah priateljstvo ucsiniti hotio; dopusti, dase ja nepravednih protiva meni ogovorah neboim, veche da ja od njih napastovan, tako napridujem, da dostojan budem tebise jednacsati, Amen.

Kalexse odkriva.

Isukerst iz Odiche bih svucsen.

Gospodine Isukerste: koisi za mene iz Odiche na bicsevanje hotio svucsen biti; dajmi da ja odkrivènim mojih griah izpovidanjem staroga csovika svima svoji dilih svucsem, i da prid Licem tvojim nigda gol u kripostima neukaxemse, Amen.

Misnik prikazuje Hoshtiu.

Isukerst bih frushtan.

Gospodine Isukerste, koisi zame k'stupu svezan i nemilo frushtan hotio biti;

dopustimi, da ja frushtanje tvoga ocsinskoga popravljanja dobrovoljno primam, i date u napridak nigda vishe s'grisi moji ne frushtam, Amen.

Kalexse prikrie.

Isukerstse kruni.

Gospodine Isukerste, koisi za mene ternjem nemilo okrunjen hotio biti, ucsini molim te, dase ja s'ternjem pokore tako vridno skrushim, da dostojan budem, od tebe u nebesi okrunjen biti, Amen.

Misnik Perste pere.

Pilat peruchi ruke govori; Ja nikakvog. —

Gospodine Isukerste, Sinu Boga xivoga, koisi od poglavice Pilata pravedan izustit, silovitih Xudiah vapaj priterpiti dostojaose; dopusti, da pravedno xivim, i rad zlovolenja ostalih na me, nesmutimse, Amen.

Misnik govori: *Sanctus.*

Isukerstse na Smert odsudjuje.

Gospodine Isukerste, koi bivshi pra-

vedan, Iznstenje odsude na smert Krixa, za me podniti hotiosi, ucsini: da ja rad' tvoje ljubavi, ni jedne nemile smerti, kakono i nepravedna ljudskog sudenja nepripademse, i da ja takogjer nikoga krivo nesudim, Amen.

Misnik sklopivshi ruke, csini spomenutje za Xive.

Isukerst Krix nosechi.

Gospodine Isukerste, koi za me tvoj Krix na ramenih hotiosi nositi, ucsini: da ja krix pedipsanja povoljno zagerlim, i da njega za tobom rad ljubavi tvoje vazda nosim, Amen.

Misnik sverhu Kalexa ruke derxi.

Veronika dade Isukerstu rucsnik.

Gospodine Isukerste, koi na nevoljnomu onomu Putovanju, kada ti na pogubljenje idjashe, xene sverhu tebe placsuche dobrovoljno ponukovao jesi, da oni sverhu sebe istih placsu; udili meni placs tebi ugodan, s'koim ja moje grihe

vridno oplakati mogu; udilimi napridno smilovanje, i svete ljubavi suze, kojeme mogu tebi primljena ucsiniti, Amen.

Misnik prikrixuje Posvetlishte.

Isukerst bi s' Csavli Krixu pribien.

Gospodine Isukerste, koi s'pritverdi csavli na Krix hotiosi pribien biti, i smertnog Duga List, na ono isto dervo Krixa jesi pribio; pribi molimte svetim strahom tilo moje, da za zapovidma tvoima jako leptech, vazda tvomu Krixu pribien zaostanem, Amen.

Misnik dixe Boxje Tilo.

Isukerstse na Krixu dixe.

Gospodine Isukerste, koi za me na Krixu uzdignut, i tako od zemlje uzvishen hotiosi biti, ucsini: dase ja od zemaljskih poxelenjah uzdignem, i s'pametju, u nebeskima pribivam, Amen.

Misnik dixe Kalex.

Sveta Kerv tecse iz Rannah Isukerstovi.

Gospodine Isukerste, koi iz spasonosnih

rannah tvojih ucsiniosi nama tekuche Vrillo tvoje Millosti; dopustimi, da kolikogod-puta mene opaka poxelenja, ali zla prignutja poduzmu, k'tvoima Rannama utechise, i ondi spasonosne Likarie dobiti mogu, Amen.

Misnik spominjese za mertve.

Isukerst na Krixu moli za Narod csoviosanski.

Gospodine Isukerste, koisi visech na Krixu, za vas narod csovicsanski, i za iste one, kojisute na Krix pribili, Otca tvoga nebeskoga molio; udilimi molim te, prave tihoche i uzterpljenja Millost, s'kojom ja po zapovidi tvojoj i prilici, nepriatelje ljubiti, i onimah, koime nenavide, dobro csiniti mogu, Amen.

Misnik tucsese u persa, govorechi:

Nobis quoque peccatoribus.

Obratjenje Razbojnika na Krixu.

Gospodine Isukerste, koi Razbojniku, svoju nepravicu ponizno poznajuchema slavu Raja priljubeznivo obechao jesi;

pogledaj molimte na me s'onimah milostivnimah Ocsimah, da ja na sverhi moga xivota, od tebe priblagoga Odkupitelja, glas oni prixeljni csuti mogu: danaschesh samnom biti u Raju, Amen.

Misnik govori: *Pater noster.*

Sedam Ricsi Isukerstovi na Krixu.

Gospodine Isukerste, koisi medju ostalimah Ricsma na Krixu izustenimah, Majku tvoju poljubljenomu Ucseniku, i njoj poljubljenoga Ucsenika priporucsiti hotio; jase tebi i sva moja priporucsujem s'onom virom, i ljubavjom, s'kojomsi nji jedno drugomu priporucsio, da po slogi tolike ljubavi, i po njiovoj priporuki, u ovoga svita zaprikah, od sviuh protivshtinah i pogibili sacsuvati mene dostoishse, Amen.

Misnik S. Hoshtiu lomi.

Isukerst umira na Krixu.

Gospodine Isukerste, koi rad ljubavi moje na Krixu umiruch, Dushu tvoju Otcu priporucsio jesi, ucsini: da ja u ovom xivotu duhovnim nacsinom s'tobom

obamrem, dase u csas smerti moje dostoish nevoljnu dushu moju imati prîporucsenu, koji xivesh i kraljujesh Bog u vike vikah, Amen.

Misnik Ulomak S. Hoshtie meche u Kalex.

Isukerst snidje nad Pakao.

Gospodine Isukerste, koi sillu djavaosku slomivshi, moguchim nacsinom nad Pakao Dushom snishao jesi, i Otce ondi žaderxane s'tvojom Ocsitnostjom razveselio, neka sidje sada molimte Kripost Muke i Smerti tvoje u Purgatoriu sverhu dushah virnih pokojnih, da one od terpljenja oslobodite, primljene budu u Krilo vikovicsnjeg Mira, Amen.

Misnik kuca persa, govorechí:

Agnus Dei: Jagancse Boxji etc.

Mlogi videchi smert Isukerstovu pokajashese za grihe.

Gospodine Isukerste, rad kojega uzterpljenja u mukah, i blaxene smerti, mlogi tukuchise u persa, svoje grihe

oplakashe; udili meni po muki i smerti tvoje millost, dase ja iz svega serca za grihe pokajem, i date nigda vishe neuvridim. Amen.

Misnik blaguje Tilo Boxje.

Isukerst bih ukopan.

Gospodine Isukerste, koji zame u novom grobu jesi hotio pokopan biti; daj meni novo serdce, da s'tobom pokopan zajedno u slavu uskerstnutja sricno dojdem. Amen.

Misnik pokriva Kalex.

Isukerst posli smerti bih pomazan.

Gospodine Isukerste, koisi hotio, da tvoje mertvo tilo s'krixa dignuto, i pomazano zaviese u csisto platno: dopustimi millost u prisvetomu oltarskomu Sakramentu, tvoje xivo tilo csistim serdcem primati. Amen.

Misnik po blagovanju glasno moli.

Isukerst ustaje od mertvih.

Gospodine Isukerste, koji obladavshi

smert, iz zatvorenog groba izishavshi, s'blagim pridobitjem ustaosi od mertvih; ucsini, da ja iz pomanjkanja staroga vechanja ustavshi, u novochi xivota hodim, da, takodjer s'tobomse ukaxem u slavi. Amen.

Misnik okrenuvshise k'puku, govori:

Dominus vobiscum: *Gospodin svami.*

Isukerstse ukaza svojima ucsenikom.

Gospodine Isukerste, koi posli uskersnutja tvoga, poljubljenu Majku, i ucsenike prisvetim vidjenjem tvoga tila razveselio jesi; udilimi molimte tu milost, da ako ne u ovomu umerlomu xivotu, barem uvik u tvojoj slavi dostojan budem tebe gledati, i obveselitise. Amen.

Misnik govori poslídnje Molitve.

Isukerst 40. *danah s'Ucsenicih pribiva.*

Gospodine Isukerste, koisise dostojao cseterdeset danah posli uskersnutja s'U-

csenicih pribivati, i nje u svima otajstvih Vire naucsiti; molimte, naucsime po volji tvojoj vazda xiviti, i u boxanstvenomu ugadjanju nigda nepofaliti. Amen.

Misnik govori poslidnji

Dominus vobiscum: *Gospodin svami.*

Isukerst uzidje na nebesa.

Gospodine Isukerste, koji navershivshi posli uskersnutja tvoga broj cseterdeset danah, prid ucsenicih tvojimah slavno na nebesa uzishao jesi: ucsini, dabi dusha moja rad tvoje ljubavi na sva zemaljska merzila, i na vikovicsnja pribivalishta za tobom leptila, tebe blagovala, i xedjala. Amen.

Misnik daje blagosov.

Doshastje Duha svetoga.

Blagosovio nas Bog svemoguchi, Otac, i Sin, i Duh, sveti. O pridobrostivi Isukerste! poshalji sverhu nas svetoga Duha tvoga; da pamet nashu prosvitli, serdca ocsisti, ognjem ljubavi uxexe, s'darovimah svojimah napuni, i posveti. Amen.

Misnik shtie poslidnje Evangjelje.

Aposhtoli pripovidaju Evangjelje.

O Gospodine Isukerste! koisi zapovidio Aposhtolom ichi po svemu svitu, Evangjelje pripovidati, daj tvojoj svetoj Cerkvi vruchoxeljne naucsitelje, i pripovidaoce. Prosvitli tavnu pamet nevoljnih krivovirnikah, ti, kojisi Svitlost prosvitljujucha svakoga csovika, na ovi svit prihodechega, da svi poznadu tebe Rics vicsnju, koja putt ucsinjena jest: da svi viruju jednu svetu katolicsansku, i aposhtolsku Cerkvu. Obrati na pravu stazu grishnike, da slidechi nauk svetoga Evangjelja postanu Sinovi Boxji. Pokripi u milosti tvojoj pravedne, i daruj virnim mertvim svitlost vicsnju. Amen.

Modus ministrandi Sacerdotibus.

Sac. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Santi, Amen. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo, et doloso erue me.

Min. Quia tu es Deus fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

Sac. Emitte lucem tuam, et veritatem tuam, ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

Min. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Confitebor tibi in cythara, Deus, Deus meus; quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

Min. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.

Sac. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

Min. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum, Amen.

Sac. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Min. Qui fecit coelum, et terram.
Sac. Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae, etc.
Min. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam aeternam.
Sac. Amen.
Min. Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper virgini, beato Michaëli Archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis Apostolis Petro, et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi Pater; quia peccavi nimis cogitatione, verbo, et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum, et Paulum, omnes Sanctos, et te Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.
Sac. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducat vos ad vitam aeternam.
Min. Amen.
Sac. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens, et misericors Dominus.
Min. Amen.
Sac. Deus tu conversus vivificabis nos.
Min. Et plebs tua laetabitur in te.
Sac. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.
Min. Et salutare tuum da nobis.
Sac. Domine exaudi orationem meam.
Min. Et clamor meus ad te veniat.

Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Aufer a nobis, etc.
Sac. Kyrie eleyson. *Min.* Kyrie eleyson.
Sac. Kyrie eleysom. *Min.* Christe eleyson.
Sac. Christe eleyson. *Min.* Christe eleyson.
Sac. Kyrie eleyson. *Min.* Kyrie eleyson.
Sac. Kyrie eleyson.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Per omnia saecula saeculorum.
Min. Amen.
Min. Finita Epistola. Deo gratias.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Sequentia sancti Evangelii secundum. Marc., etc.
Min. Gloria tibi Domine.
Min. *Finito Evangelio.* Laus tibi Christe.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Orate fratres.
Min. Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus tuis ad laudem, et gloriam nominis sui: ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.
Sac. Per omnia saecula saeculorum.
Min. Amen.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Sursnm corda.
Min. Habemus ad Dominum.
Sac. Gratias agamus Domino Deo nostro.

Min. Dignum et justum est.
Sac. Per omnia saecula saeculorum.
Min. Amen.
Sac. Et ne nos inducas in tentationem.
Min. Sed libera nos a malo.
Sac. Per omnia saecula saeculorum.
Min. Amen.
Sac. Pax Domini sit semper vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Per omnia saecula saeculorum.
Min. Amen.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Ite Missa est.
Min. Deo gratias.
Sac. Benedicamus Domino.
Min. Deo gratias.
Sac. Requiescant in pace.
Min. Amen.
Sae. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus.
Min. Amen.
Sac. Dominus vobiscum.
Min. Et cum spiritu tuo.
Sac. Initium sancti Evangelii secundum Joannem.
Min. Gloria tibi Domine.
Sac. In principio erat verbum, etc.
Min. Deo gratias.

POMANJKANJA

Na Listu.	Redku	Pomanjkanja.	Popravi.
4	16	sebi	sebe
5	11	ugledani	rada ugledani
6	2	stimchesh oshtrie sudjen biti	iz onog sudjen biti
10	2	u dobru napridovati	u boljem napridovati
12	15	sada	tada.
—	1	koji	koi, i takvih v.mistah
25	6	izverstnostju	izverstnostjom
26	20	pametju	pametjom
51	1	proxderlosti	proxderlost
55	7	sloboda svetih	bolje: sigurnost svetih
—	12	zlochudnih sloboda	sigurnost
56	8	magao	mogao
59	8	vrata	vrata moja
63	6	razkoshja	a razkoshja
65	14	magao	mogao
72	9	i koi mlogo	tako i koi mlogo
98	13	naucsan	dobro naucsan
102	19	a kada	alli kada
121	19	3. Zato	I zato
229	1	229 list, illi stranu	shti 129
230	1	230	130
231	1	231	131
232	1	232	132
—	4	biashe da Isus	biashe, recse on, daIsus
141	3	shkodljive zamke	zavodljive .
142	10	Mogu	3. Mogu
144	9	slihati	slishati
168	13	Poglavje X.	Poglavje IX.
176	6	Kadkadje	3. Kadkadje
185	20	izvitriche	i izvitriche
200	5	Pogledaj	2. Pogledaj
205	8	Kadalichemise	O ! Kadalichemise
211	4	ositja : jeresi	ositja. Jeresi
216	8	10	8.
231	10	stvarma ; i zatose	stvarma, I zatose

Na Listu.	Redku	Pomanjkanja	Popravi.
235	12	na csast	na csasti
236	22	podpumo	podpuno
238	12	od nutarnjih stvarih	od nashih. —
254	4	brex	brez
269	17	misio	mislio
329	4	pocsivaju	i pocsivaju
334	22	u tebi	u tebe
335	10	manje	imanje
339	13	u ustih grishnicski	u ushiuh grishnicski
346	17	scine	cine
348	11	dobrostivo	dobrostivom
399	13	sbnjom	shnjom
406	8	xelimte	xelim
408	9	Svetotostvo	Svetotajstvo

Osim ovih opasiosam na mlogo mistah a) u zaslovicama b) u razdilenju slovkih, c) u slovi sastavljenih, kano: stobom, misto s'tobom pomanjkanjah; kojeno ti bogoljubni, shtiocse sam popraviti nastoj.